List 51. **NOVICE** Tečaj LX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 19. decembra 1902.

Politični oddelek.

Balkan.

Minolo soboto je uradno glasilo ruske vlade priobčilo preznamenito izjavo. V obliki komunikeja je ruska vlada naznanila, da se je na spomlad bati ustaje v Macedoniji. Ruska vlada pa stoji na stališču, da se sedanje stanje na Balkanu, ki je sad mejnarodnih pogodb, ne sme siloma premeniti in zato naznanja ne samo Macedoncem, nego tudi Srbiji in Bolgariji, da morajo mirovati, ker le če vlada mir, bo mogla Turčija izvršiti administrativne reforme, ki jih je obljubila.

Skoro zajedno s to izjavo je prišlo tudi naznanilo, da obišče ruski minister zunanjih del grof Lambsdorff še ta mesec — Dunaj.

Važni sta ti naznanili, jako važni in jako dalekosežnega pomena.

Rusija je že pred več leti sklenila dogovor z Avstrijo, da se na Balkanu ohrani status quo in vsa ta leta je pri vsaki priliki posvedočila svojo dobro voljo, držati se tega dogovora celo tedaj, če bi vsled tega trpel njen prestiž kot čuvarice slovanskih narodov. Da ima tudi sedaj to voljo, priča njena izjava. Take izjave ni pač nihče pričakoval od strani Rusije. Čita se nekako tako, kakor bi Rusija zaklicala Macedoncem, Bolgarski in Srbiji: marš pod mizo.

Ko bi bila Rusija prepričana, da njen opomin ne ostane brez uspeha, da se temu opominu pokore balkanski Slovani, potem bi pač grofa Lambsdorffa ne bilo treba, da potuje sedaj po zimi na Dunaj. Grof Lambsdorff je že dve leti minister zunanjih del, a ves ta čas ni čutil potrebe, da bi prišel na Dunaj, da bi bil napravil običajno vizito. Sedaj je prišel do spoznanja, da so balkanske razmere take, da mora iti osebno na Dunaj, da se dogovori z avstrijsko vlado za vse slučaje.

In eventuvalnosti, ki se na Balkanu lahko zgode, so različne. Mogoče je in tudi verjetno je, da se Macedonci, Bolgari in Srbi pokore reskemu opominu ruske vlade in da ne pride do ustaje. V tem slučaju bi ruska vlada morala siliti na to, da Turčija izvede obljubljene reforme. Rusija bi izgubila ves ugled in ves upliv, če bi Turčije ne primorala, da uresniči omenjene reforme.

Teh reform pa Turčija ne uresniči, ne sedaj, ne kdaj prihodnjič. Reforme v Turčiji so popolnoma nemogoče. Naj turška vlada še tako slovesno obeta, kaj vse stori — njene obljube ostanejo vedno le na papirju. Tako je bilo še vedno in tudi sedaj ne bo drugače, ker Turčija svojih obljub ne more izpolniti tudi pri najboljši volji ne.

Mogoče je pa tudi, da se Macedonci ne bodo hoteli pokoriti ruskemu opominu. Saj čakajo že dolgo let na rusko pomoč, a vedno — zaman. Posamezni macedonski voditelji so že večkrat izrazili mnenje, da se mora Rusija prisiliti, storiti svojo naravno dolžnost in se zavzeti za Macedonce, prisiliti s tem, da se potom ustaje v Macedoniji ustvari možnost mejnarodnih komplikacij. S tem namenom so začeli tudi letos provzročati ustanke in brž so se pokazali na političnem obzorji nevarni oblaki. Če pride na spomlad do ustaje, bi se Bolgarska in Srbija ne mogli dolgo držati nevtralno. Kri ni voda. Ves narod bi silil, da gresta državi na pomoč rodnim zatiranim bratom in mejnarodne komplikacije bi bile neizogibne.

Z ozirom na vse to je pač umevno, da pride ruski minister zunanjih del na Dunaj. Namen je, dogovoriti se z Avstrijo glede soglasnega postopanja na Balkanu, tako za slučaj, da se Macedonci ne pokore in vzlic ruskemu opominu uprizore na spomlad splošno ustajo, kakor tudi za slučaj, da Turčija ne

izvede obljubljenih reform, čeprav preneha vsled ruskega pritiska macedonska ustaja.

Kakšen bo uspeh Lambsdorffovega obiska na Dunaju, tega sedaj še nihče ne ve, niti prizadeti ne. Morda se ohrani status quo tudi še naprej — morda pa nam prinese Lambsdorffov obisk razvitje balkanskega vprašanja.

Politični pregled.

Notranji položaj se suče še vedno okoli češko-nemške sprave. Čehi so imeli te dni dolga posvetovanja glede odgovora, ki ga naj dajo na nemške zahteve. Njihov odgovor je sestavljen jako diplomatično. Kakor Nemci so imeli tudi Čehi pred očmi okolnost, da bodo morali še nekoliko odjenjati. V obče bi rekli, da najbrže tudi ta „spravna akcija“ ne rodi zaželjenega uspeha. Sicer se bodo v kratkem vršila nekaka spravna pogajanja — sklical jih bo menda dr. Kathrein — a uspeha skoraj ne pričakujemo. Če bi se motili, če bi spravna akcija imela uspeh, potem bi Slovenci imeli to najbolj obžalovati, ker potem ostanemo prav gotovo na cedilu. Čez božične praznike bomo absolutistično vladani. Ker namreč parlament vsled češke obstrukcije ni mogel dovoliti budgetnega provizorija, si ga dovoli vlada sama s pomočjo § 14.

Novi člani gospodske zbornice. — Te dni je bilo imenovanih 26 novih članov gospodske zbornice. Mej imenovanimi ni nobenega Slovenca, dasi imamo dosti mož, ki imajo desetkrat več zaslug kakor marsikateri naših peerov. To kaže, kako se Slovence v Avstriji opoštuje in upošteva. Naše ljudstvo seveda ne spoznava tega, kakor še marsičesa druzega ne.

Zasedanje deželnih zborov. — V torek je bil razglašen cesarski patent, s katerim se — izvzemši kranjski deželni zbor — sklicujejo vsi deželni zbori in sicer nižjeavstrijski na 19., moravski na 20., gornjeavstrijski, goriški, predarlski na 22., istrski na 27., češki, gališki, solnograški, štajerski in šleski na 29. decembra. Istrski deželni zbor je sklican v Pulj. Zadnje tri leta je zboroval v Kopru. Kakor znano, je Badeni že l. 1896. sklical istrski dež. zbor v Pulj namesto v Poreč, a Italijani so se temu odločno zoperstavili in odklonili zakonski načrt glede premestitve istrskega deželnega zbora in deželnega odbora v Pulj. Ker je vlada zdaj deželni zbor zopet sklicala v Pulj, se je najbrže mej njo in mej italijanskimi poslanci v tem vprašanju doseglo porazumljenje.

Imenovanje deželnih glavarjev. — Te dni je bilo razglašeno imenovanje novih deželnih glavarjev in njihovih namestnikov za tiste dežele, v katerih so se letos vršile deželnozborske volitve. Za Štajersko je imenovan deželnim glavarjem grof Edvard Attems, njegovim namestnikom dr. Jurtela, za Koroško glavarjem grof Goëss, namestnikom dr. plem. Mettnitz, za Nižjeavstrijsko dež. maršalom prošt Schmolk, namestnikom Strobach, za Gorenjeavstrijsko glavarjem dr. Ebenhoch, namestnikom vit. Dierzer, za Moravsko glavarjem grof Vetter, namestnikom dr. Žaček. To so najvažnejša izmed teh imenovanj.

Državni zbor je šel na počitnice. Rešil je po dolgi razpravi krošnjarski zakon, glede katerega so vsi listi jedini, da ne zadobi veljave, ker je nemogoč, vrh tega je rešil zakon o terminski kupčiji na žitni borzi. To je ves uspeh dolzega zasedanja, za to delo se je izplačalo na tisoče in tisoče za dijete in druge stroške parlamenta. Pač klavern uspeh, zlasti ker so zastale jako važne gospodarske zadeve. V četrtek popoludne je prezident grof Vetter zaključil sejo in zasedanje poslanske zbornice. Državni zbor se je razšel, ne da bi bil rešil proračunski provizorij. Ministrski predsednik Körber je nameraval v posebnem govoru pojasniti, zakaj je vlada prisiljena zaključiti zasedanje državnega zbora in se poslužiti § 14. Körber je imel svoj govor pripravljen, a se je v zadnjem trenotku odločil, da ne govori, najbrž ker je spoznal, da bi s tem govorom nasprotje mej vlado in mej Čehi samo poostril. Molče je izročil cesarsko odločbo prezidentu grofu Vetterju, ki je potem razglasil konec zasedanja. Začetkom včerajšnje seje je ministrski predsednik Körber odgovarjal na razne interpelacije; zlasti je obširno in vsestransko pojasnjeval proces Wallburg oziroma Staudinger, ki se je zvršil pri deželnem sodišču v Ljubljani. Potem je zbornica sprejela zakon o terminski kupčiji na borzi, kakor ga je odobrila gospodska zbornica, potem več predlogov o podporah po ujmah prizadetim okrajem in predlogo, s katero se cena živinske soli zniža od 10 kron na 6 kron. Potem so se poslanci razšli. Kdaj se zopet vidijo, je bržčas odvisno od uspeha ali neuspeha češko-nemške spravne akcije.

Balkanske zadeve. Ruska vlada je obelodanila velevažen komunité V njem pravi, da se je na spomlad bati splošne vstaje v Macedoniji. Rusija je s podporo Avstrije pridobila Turčijo za gotove reforme v Macedoniji, a te se ne bodo mogle izvršiti, dokler bodo trajali nemiri. Zato je potrebno, da ponehajo agitacije macedonskih odborov, ki ne le, da niso dosegle svojega namena, nego odvračajo prebivalstvo od mirnega dela. Rusija stoji še danes na stališču, da je obsoditi vsak poskus slovanskih plemen, spremeniti z nasiljem položaj na Balkanu, za kakršnega jamči mednarodni dogovor. Bolgarski in srbski vladi svetuje, naj v lastnem interesu prepreči miru nevarno agitacijo. Izjava pravi: Carska vlada je opravičena pričakovati, da bodo slovanska plemena, ki se imajo za svojo svobodo in neodvisnost zahvaliti edinole ruskim žrtvam, tudi slušala njene nasvete. V zvezi s to znamenito izjavo ruske vlade je naznanilo, da pride ruski minister zunanjih del, grof Lambsdorff v nekaterih dnevih na Dunaj.

Nemčija. — V nedeljo zjutraj je nemški državni zbor sprejel novi carinski tarif. Vlada je ž njim zadovoljna in je vsled tega minolo nedeljo smatrati za velepomemben dan, za rojstni dan globokosežnega gospodarskega preobrata v Evropi.

Amerika. — Ker republika Venezuela neče plačati nekih obveznosti, sta Nemčija in Angleška uprizorili proti nji ekspedicijo Nemci so potopili več venezulanskih ladij, kar je čin navadnega brigantstva Nemci in Angleži so tudi bombardirali Puerto Callero. Zdaj se je pridružila Nemčiji in Angleški tudi Italija.

Obrtnija.

Osobni tarif na c. kr. državnih železnicah.

C. kr. železnično ravnateljstvo v Beljaku nas obvešča, da se vsled novo uvedenega davka na železnične vozne listke s koncem t. l. razveljavijo sedanji tarifi in z dne 1. januvarjem l. 1903 uvedejo novi, koji udobivati so od dne 15. t. m. naprej pri c. kr. železničnih ravnateljstvih ali pri c. kr. postajnih uradih.

V koliko se novi tarif na naših kranjskih progah državne železnice oziroma na Ljubljano poviša, kažejo sledeči podatki:

I. Gorenjska proga.

Iz Ljubljane poviša se voznina sledeče:

do	I. razred	II. razred	III. razred
	za vinarjev		
Vižmarij	14	4	4
Medvod in Škofje Loke .	16	8	8
Kranja	20	12	14
Sv. Jošta in Podnarta . .	34	16	8
Otoč in Radovljice . . .	37	19	11
Lesec in Žirovnice . . .	50	24	16
Javornika, Jesenic in Hrušice	53	27	21
Dovjega	58	42	26
Kranjske gore	71	45	19
Rateč	74	50	24
Trbiža	80	55	29

II. Kamniška proga.

V II. in III. razredu poviša se voznina do Tavčarjevega dvora in Černuč za 4 vin.; do Trzina, Domžal, Jarš in do Homca za 8 vin.; do Kamnika v II. razredu za 12 vin. in v III. razredu za 14 vin.

Prvi razred na tej progi ne vozi.

III. Dolenjske proge.

Neizpremenjena ostane voznina za vožnjo med južnim in dolenjskim kolodvorom, z južnega kolodvora za III. razred in z dolenjskega kolodvora za II. in III. razred v Laverco.

Drugače se pa voznina zviša sledeče:

a) z južnega kolodvora za II. razred:

8 vin. do Škofljice in Grosupljega;

10 vin. do Laverce;

12 vin. do Šmarja, Žalne, Zatičine, Velike Loke in do Predol;

14 vin. do Velikih Lašč;

16 vin. do Rodohove vasi;

18 vin. do Višnje gore, Št. Vida, Trebnjega in Cušperka;

20 vin. do Št. Lovrenca, Dobrepolj in Orteneka;

24 vin. do Ponikev in Mirne peči;

28 vin. do Ribnice;

32 vin. do Stare cerkve;

34 vin. do Rudolfovega in Kočevja;

36 vin. do Straže.

b) z južnega kolodvora za III. razred:

4 vin. do Škofljice, Grosupljega, Višnje gore in do Cušperka;

6 vin. do Šmarij, Žalne, Zatičine in Predol;

8 vin. do Rodohove vasi;

10 vin. do Št. Lovrenca, Velike Loke, Dobrepolj in do Stare cerkve;

12 vin. do Trebnjega, Mirne peči, Rudolfovega, Velikih Lašč in Kočevja;

14 vin. do Št. Vida, Orteneka in Ribnice;

16 vin. do Ponikev;

18 vin. do Straže.

c) z dolenjskega kolodvora za II. razred:

2 vin. do Škofljice;

6 vin. do Šmarij in Predol;

8 vin. do Grosupljega;

10 vin. do Dobrepolj;

12 vin. do Žalne, Višnje gore, Zatičine in do Čušperka;

16 vin. do Radohove vasi;

18 vin. do Št. Vida, Ponikev, Velikih Lašč in do Ribnice;

20 vin. do Št. Lovrenca in Orteneka;

22 vin. do Velike Loke in Trebnjega;

24 vin. do Rudolfovega;

26 vin. do Stare cerkve;

28 vin. do Mirne peči in Kočevja;

30 vin. do Straže.

d) z dolenjskega kolodvora za III. razred:

4 vin. do Dobrepolj;

6 vin. do Škofljice, Višnje gore, Velike Loke in do Čušperka;

8 vin. do Šmarja, Grosupljega, Žalne, Št. Vida, Ponikev in Predol;

10 vin. do Zatičine, Trebnjega in Orteneka;

12 vin. do Radohove vasi, do Ribnice in Stare cerkve;

14 vin. do Št. Lovrenca, Mirne peči, Velikih Lašč in Kočevja;

16 vin. do Rudolfovega;

20 vin. do Straže.

Prvi razred na dolenjskih železnicah ne vozi.

Vozni listki za vožnjo tja in nazaj na dolenjskih progah še ostanejo, samo da se tudi pri teh voznina poviša po ravno navedeni meri.

Občinstvo, potujoče veliko po železnicah, bode novo davčno breme že čutilo. Ugodnega ima novi osobni tarif le to na sebi, da so sploh vse vozne cene okrogle in da ne bode treba pri blagajnah na kolodvorih — več vinarjev.

Obdelovanje krompirja.

Obdelovanje krompirjevega zelišča med rastjo ima namen ustvariti kar najbolj mogoče ugodne pogoje za njihov rok. V ta namen služi v prvi vrsti

*

primerno obdelovanje zemlje, da morejo zrak, vlaga in toplota zraven. To pospešuje spreminjanje surove rastlinske hrane v lahko sprejemljive snovi in pospešuje rastlinsko rast. Ob enem se ima z obdelovanjem zemlje uničiti plevel, da je njiva kolikor moč očiščena za naslednji sadež.

Ako hočemo, da bomo imeli pri obdelovanju zemlje zaželjeni uspeh, tedaj je treba delo opraviti o pravem času in namenu primerno. Delo se mora pričeti, še predno je zemlja preveč trda in s plevelom zaraščena. Plevel se da brez dvojbe najbolje zatirati, dokler so rastline še majhne in se korenine še niso dosti razvile. Za to govori tudi okolnost, da plevel, dokler je še mlad ne napravi mnogo škode, dočim pozneje ukrade kulturnim rastlinam mnogo prostora, hrane in svetlobe. Čim preje se torej plevel zatare, toliko bolje.

Prvo obdelovanje krompirjeve njive se vrši z brano. To naj se zgodi, kakor hitro krompirjeve rastlinice pokukajo iz zemlje. Brananje ima namen, da zemeljsko skorjo na površju zrahlja, to je skorjo, ki se je napravila, zdrobi, da imajo zračevine prost vstop do zemlje. Ob enem brana mori marsikak mlad plevel, ki je ravno dobro vskalil. Pri tem dobi zemlja neko fino drobnost, ki olajša vsa poznejša dela. Najbolje je rabiti take brane, ki zemljo dobro razdrobijo, ki imajo torej zobe tesno drugi pri drugem in pri katerih ima vsak zob svojo brazdico.

Večkrat se zgodi, da ostanejo tudi po vlačenju na težki, zvezni zemlji še vedno velike kepe. Za tak slučaj se priporoča, iti enkrat čez njivo z obročastim valjarjem. Ni se treba bati, da bi ensamkratno valjanje zemljo preveč strdilo, ker se s tem samo gorenja plast nekoliko sprime, spodnja prst pa ohrani svojo prejšnjo rahlost.

Zelo važno delo je okopavanje krompirja. To ima namen, zemljo prav temeljito zrahljati in plevel energično zatreti. Okopavati se ne sme preje, dokler niso rastline toliko dorasle, da se vrste določno pokažejo. Tudi mora biti zemlja toliko suha, da se drobi. V mokrem ne smemo okopavati. Okopavanje je treba tudi tedaj opustiti, kadar bi imeli poškodovati listje.

Okopavamo ali z motiko ali s konjskim okopalnikom. Najbolje se opravi še z motiko v roki, ker moremo ž njo prav tesno do grmov in okoli njih vse okopati in odstraniti plevel. Konjski okopalnik pa mora, da se rastline ne poškodujejo, ostati vedno nekoliko oddaljen od njih. Tudi se da konjski okopalnik v vrstah rabiti samo tedaj, ako smo vže pri sajenju krompirja na to mislili.

Ako vprašamo, je li primerno krompir osipovati, bomo v največ slučajih odgovorili z „da". Na vseh zemljah, ki imajo spodaj neprodirno plast, na glini, ilovici in drugih finozrnastih zemljah, kakor tudi na takih, ki po deževju rade napravijo trdo skorjo, ni osipovanje samo priporočati, ampak je naravnost potrebno, ker se taka tla prerada zapro, vsled tega zamaše pristop zraku in rasti znatno škodujejo.

Le na popolnoma lahki, propustni zemlji, ki nima nobenega nagnenja, delati skorjo, more biti bolj pametno, ako se ne osipava. A treba je že pri saditvi ozirati se na to, da ne bomo osipali in krompirjeve gomolje vsaj 10 *cm* globoko v zemljo spravili. V tej globočini najde rastlina v zrahljani in rodovitni skorji vse pogoje, da se more pravilno razviti, posebno da more narejati in nastavljati dovolj stolen (koreninskih poganjkov). Tudi se v taki lahki zemlji, ako krompirja ne osipavamo, vlaga dosti bolje drži.

„Osipavati se ne sme še", pravi strokovnjak, „dokler so rastline še tako majhne, da bi jih utegnili pokriti s prstjo in ne sme se osipavati več, ako so postranske vejice vže tako velike, da bi lahko njihove posamezne dele pogrnili z zemljo, tudi ne ravno pred in ravno po cvetju, ker je bil v tem slučaju spodnji del stebla vže predolgo časa v dotiki z zrakom in vsled tega na teh mestih ne tvorijo več nove stolene, oziroma novi gomoljci. Razun tega so v tem času mladi koreninski poganjki prav plitvo pod zemljo in se zapletajo na obe strani notri proti razoru. Zato bi z osipanjem, zlasti pri plitvo sajenem krompirju lahko pokončali mnogo stolen, pa tudi mnogo vže zastavljenih gomoljčkov".

Ako pri osipanju le nekoliko listja s prstjo zakrijemo, vže škodujemo rastlini, kakor če ptiču pristrižemo hreljuti, ne more namreč s prikritim delom sprejemati iz zraka ogljika in ne tvoriti organskih snovij, vsled česar, kakor samoumevno, rast zastaja. Škoda, ki izvira iz tega, je lahko precej velika. Po nekem poskusu, ki ga je napravil veščak, je znašala zguba vsled napačnega osipanja na enem hektarju (10 mernikov posetve) v enem slučaju 17.056 *kg*, v nekem drugem pa 5416 *kg*.

Te številke nas do dobra prepričajo, da nam je biti pri osipavanju zelo previdnim in da ne smemo listja pokrivati s prstjo.

Najpopolneje se tudi osipava z ročno motiko, ker se zamore delati okrog in okrog rastlin. Tudi se da z roko vsak plevel odstraniti. Na velikih posestvih rabijo posebne pljuge osipalnike.

Tudi pri najskrbnejšem obdelovanju še vedno ostane nekoliko plevela. To napravi seme in polje je zopet polno plevela in tako je glavni namen obdelovanja krompirja, pripraviti prihodnji setvi čisto njivo, izjavlovljen. Zato je treba po osipanju še enkrat pogledati krompirjevo polje in nastali plevel z roko odstraniti.

Poučni in zabavni del.

Svatopluka Čecha: Slavija.

(Prosto pripoveduje A. Zavadil.)

(Konec).

Spomladanska voljna sapica je pihljala po kraju, ko sem prvokrat zapustil bolniško postelj. Gostoljubni gospodar me je še prijazno ustavljal in meni je to bilo celo po volji zaradi — Jadvige. Nekoč sem se izprehajal po grajskem vrtu. Ko sem se bližal k hladnici, sem začul, da ondi Jadviga poje in poje o ljubezni: „Čudno, čudno hrepenenje se je vtihotapilo v moje srce. Sama ne vém, ali bi se veselila ali jokala. Ustavi se nad menoj, sivi oblaček, vzemi to neznano hrepenenje s seboj in izjokaj ga v solzah v široko morje. Ali pa si ulovim škorjančka in mu uložim to svoje hrepenenje v kljunček, da ga potem izpoje tam visoko pod nebeškim obokom. Ali žal! Oblaček je že izginil za goro, škorjanček pa v oblakih, le to čudno hrepenenje mi ne izginja iz srca“.

Obmolknila je in jaz sem neopaženo stopil v hladnico. Spoznal sem, da je to čudno hrepenenje njena skrivana ljubezen do mene in to je bila za me omamljiva blaženost. In ta me je končno toli premagala, da sem se sklonil pred njo, ter iz stisnjenih prs vzdihnil: „Jadviga, jaz te ljubim! Ti si za me na svetu najdražji biser. Vsa moja usoda se trese na tvojih ustnih — povej, ali bom živel v raju ali mrel žalosti? O povej, povej!“ Tresla se je in solzica ji je zablestela v očesih, ko mi je dejala: „Jaz sem Poljakinja, gospod! Nikdar ne dobi Rus moje roke in oče moj bi tudi nikdar ne privolil k temu. Bodite srečni, meni ostanete vedno dragi, toda drugače ne morem ravnati, kakor mi veleva sveta bolečina nesrečne moje domovine“. Zaman sem jo prosil, da ljubezen ne pozna mržnje; končno sem pohitel k njenemu očetu, ter z vso strastjo ljubečega srca prosil za Jadvigo. Ali ta je srdito prijel za držalo dragocene karabele, ter mi ukazal, naj mu sledim v drugo sobo. Stopila sva v polumračno dvorano; le svetilka je z brlečo lučjo obsevala podobo Matere Božje Čenstohovske. Po stenah so bile razobešene slike plemenitaževih prednikov in njegove rodbine: „Semkaj zahajam vsak dan molit k Bogu!“ In v tem je snel zagrinjalo iz neke slike, na koji je bila podoba lepe gospe, kakor Jadviga, ki pa je zelo otožna gledala na naju iz okvira. Tik nje pa je bila druga slika. Brhek mladenič v vojaški obleki je razodeval s svojimi iskrenimi očmi, da hrabrost biva v njegovih prsih. „Glej“, je dejal plemenitaš, „to je moj pogumen sin, moja nekdanja nada. Upal sem, da on kot mož obudi narod k novi moči in povzdigne moj rod; ali nekoč je na skrivnem pobegnil, le puško je vzel seboj kot zvesto družico. Doma je pustil pismo, ki se je v njem opravičeval, da ne more več gledati na trpečo domovino, da mora oditi ter jo rešiti. Ali kmalu potem smo izvedeli nad vse nesrečno vest, da ga je nevarno ranilo kopje ruskega kozaka in zdaj najbrže kje gine v hladni ječi. Moja soproga, ki jo vidiš na prvi sliki, ko je izvedela o sinovi nesreči, je od tistihmal sahnela in venela, kakor izpodlomljen cvet in bolečina jo je končno ugonobila“. In pri teh besedah so bliski švigali iz mračnih plemenitaževih očes, naposled je razburjeno dejal: „Zdaj poznaš mojo usodo! Povej torej: Ali Rus, ki mi je pokončal vse, kar je bilo dragega mojemu srcu, ki je mojo domovino pomandral v blato, ki me je oropal žene in sina in vse sreče — ali bi bi smel ugrabiti še zadnji moj dragulj, ki me še teši na stara leta, namreč mojo edino hčer? Ti si Rus in to je nepremostljivo brezno med nama; nič ti ne pomagajo prošnje, le sliši zdaj mojo slavno prisego: „Dokler bo le ena iskrica življenja grela moja prsa, moje hčere ne ugrabi preklete ruske zemlje sin“.

Kakor strela so me zadele te besede in sam ne vem več, kako sem izpeljal konja iz nesrečnega mi kraja, kjer sem zapuščal razvaline svoje sreče, svojega raja. Prejahal sem v gozdu brezov mostič ter se ustavil pri kapelici. Konj se je jel pasti in jaz sem pohitel v kapelico ob poti in v njej sem, o Bog, zagledal, kako Jadviga kleči pred sliko Matere Božje, nič ne sluteč, kdo posluša njeno ihtenje in zdihovanje: In tam je klicala vsa potrta k svoji ranjki materi: „O zakaj si mi umrla, draga mati, zakaj na me ne gledajo več tvoje ljubeznipolne oči, zakaj si ne morem na tvojem srcu olajšati svoje bolečine? Ti bi potešila svojo hčerko ter osušila njene solze s svojo materinsko ljubeznijo — toda zdaj vse zaman! Ti v grobu trdo spiš! Na sv. altar svoje nesrečne domovine polagam zdaj svojo ljubezen, svoje krvaveče srce, potrto mlado življenje.

Srce se mi trga, a raje umrem, kakor da se izneverim svoji domovini, A ta moja bolečina je še večja, ker po tej usodi trpi še drugo srce; o draga mati, tudi njemu izprosi v nebesih srčni mir, da ložje pozabi, mene pa le vzemi kmalu k sebi v nadzvezdne kraje“.

Komaj sem dihal zadaj pri kapelici. A grozna misel mi je šinila v glavo: kaj, ko bi jo ugrabil ter ž njo ubežal? In s to mislijo sem se približal Jadvigi, ter jo prosil, naj gre zdaj z menoj v mojo domovino. S solznim očesom je dejala: „Ne, z Bogom bodi! Za vselej nas loči očetova volja. In ko sem jo hotel objeti ter odnesti, je mahoma potegnila iz zanedrija ostro bodalce. Oko ji je žarelo od gneva in ponosno stoječ mi je dejala: „Proč, odidi, drznež! Nikdar s silo ne upogneš svobodnega poljskega dekleta! Ali meniš, da so močnejše moške mišice, kakor ona ljubezen, ki sem jo premagala? Z Bogom bodi, z Bogom za vselej!“ In njena lica so žarela od dekliškega ponosa. In vender odhajajoč mi je še enkrat rekla s

tresočim glasom. „Z Bogom bodi!“ ter potem izginila v goščavi proti gradu. Od tistega časa se je vsaj nekoliko zacelila srčna rana; ali rana je danes zopet omladela, ter me zaskelela veliko hujše, kakor kdaj poprej. Danes sem zazrl na tej ladiji Jadvigo z njenim očetom. Ali svoje vznemirjeno srce hočem utešiti z iskreno ljubeznijo do svoje domovine. Ako ne smem ljubiti Jadvige, hočem tem iskreneje ljubiti svojo domovino!

Med govorom pa je k njima prestopil brat Ivanov Vladimir, ter je pripovedoval, da je na ladiji neka jako zala Poljakinja s svojim očetom. „Zaljubil bi se v njo, ako bi ne bila ljubezen prazna beseda. Škoda, da je moje načelo: Nič!“ je dejal. „Nič je naše bitje, nič smoter našega življenja, nič je tudi tista puhla beseda, ki jo imenujete ljubezen, vse na svetu je nič, le prevara in goljufija. In Rusija, naša domovina? Na videz mlada, še le stopa v življenje, a verige suženjstva jo kruto oklepajo. Nič mi ne ugovarjajta, da ni tako! Med našimi načeli je nepremostljiv prepad! Toda ne! Jaz sem brez načel! Le semintja se mi zdi, da moram seči po kiju, ter udarjati, kakor grom, uničevati brez odmora ta stari svet, ničvredno družbo, uničevati vso hudobijo, glupost in revščino ljudi!“ *) V tem se je dalo na ladiji znamenje z zvonom, da se zberejo vsi k skupni pojedini.

Okoli jadrnika na „Slaviji“ so se zbrali vsi sinovi raznih slovanskih plemen. In dasi govori vsak v svojem jeziku, drug druga razume in na videz je med njimi ubrana sloga. Ali to ni trajalo dolgo in stara slovanska nesloga je završela po celi ladiji. Srb se prička s Hrvatom, a tudi med ostalimi slovanskimi rodovi se širi prepir, narodne šege, jezik, zgodovina, in celo vera jih loči. Po strani sta vse to opazovala Ivan s svojim prijateljem Čehom in Ivan je dejal: „Glej, da sem imel prav, da se morajo Slovani vladati z železno roko, da med njimi ne razsaja prepir“.

Med tem pa je nastala na morju grozovitna nevihta. Bliski so le švigali semintja, potovalci so se skrivali v kajute, le Ivanov brat Vladimir se je z veseljem oziral na krovu okoli, njegovemu srcu je ugajala ta nebrzdana moč naravskih življev, to je nekam bilo balzam v njegovo enako razburkano srce. Kapitan ladije ukazuje med tem mornarjem, naj skrbe za rešitev ladije, a ti so se povelju uprli, češ, da ne izpolnijo ukazov kapitanovih, dokler ta ne izpusti iz ječe dveh njih tovarišev. In ker o tem ni hotel kapitan ničesar slišati, so ga umorili. Potem so se zbrali na posvetovanje, kaj imajo zdaj početi. Tudi Vladimir je k njim pristopil, a mornarji so ga hoteli ubiti, da nimajo priče za svoje hudodelstvo, a neki mornar se je zanj potegnil pri sodrugih, češ, da ga pozna, da je Vladimir enak rogovilež in nezadovoljnež z ljudmi in občim rodom kakor oni. Ali v tem se je na tihem zmuznil brat Vladimirov Ivan v spodnji del ladije. Bil je skrit, ter opazoval ves krvav prizor. Kaj je imel početi? A ohrabril se je za energično delo ter stopil prvokrat, odkar je bil na ladiji, v kajuto Jadviginega očeta. Začudeno ga je gledal strogi plemenitaš in na Jadvigi se je videlo, kako jo je iznenadil Ivanov prihod. Ali vest, ki jo je jima prinesel, je bila, važna in zdaj so morali hitro ravnati, da rešijo Slavijo. Grof se je prepasal s karabelo ter odhajal z Ivanom, Jadvigo pa je pustil v kajuti samo, dasi je hotela biti očetu po strani. Zato je Ivana tako milo za prosila, naj varuje drago ji očetovo življenje, kar je Ivan obljubil z največjim srčnim veseljem. In takoj sta stopila Ivan in grof v zbor še vselej se prepirajočih Slovanov. Te je osupnila vest o uporu mornarjev in o umoru ladijinega poveljnika in izbravši si Ivana vodjem so planili na hudodelce. Vnela se je huda bitka; hudodelci so že omagovali, a v najhujšem jim je pripomogla strela, ki je udarila v jadrnik, da je začelo goreti. V zmešnjavi, ki je zdaj nastala, so se hoteli mornarji rešiti na rešilnem čolnu, samo na svojega vodnika Petra so še čakali. Ta pa je v svoji pohotnosti hotel ugrabiti še Jadvigo, ki jo je že nesel k rešilnemu čolnu. V tem ga je srečal Vladimir, ki je razmišljal, ali ima zapustiti brata v potapljajoči se ladiji, ali rešiti svoje življenje s puntanimi mornarji, h katerim ga ne vleče ljubezen, temveč ga druži ž njimi samo skupna mržnja do ljudi. Ko pa je zagledal Vladimir, kak plen ima puntar v naročju, vskipi v njem gnev in hoče pohotneža pobiti na tla. Vname se boj med Vladimirjem in Petrom. Vladimir nevarno ranjen se zgrudi na tla, ali Jadviga, ki jo je Peter med bojem pustil iz naročja, je porabila ta trenotek in vsklikniši: „Z Bogom, oče, z Bogom!“ se je vrgla v morske valove, da se reši iz oblasti pohotnega lopova Petra. Dve srci sta se stresli pri Jadviginem obupnem vskliku. Hipoma sta bila Ivan z Jadviginim očetom pri hudodelcu, ki je padel preboden na tla. Ivan pa je skočil v razburkane valove in kmalu je držal v naročju ljubljeno bitje. Jadviga se je sicer v valovih onesvestila, a močna rama Ivanova jo je rešila pred gotovo smrtjo. Jadviga je ležala dolgo v nezavesti, oče je jadikoval in tarnal pri njej. Končno se je vrnila Jadvigi zavest in prva njena beseda je bila: „Kje je Ivan?“ Ivan pa je s sodrugi pogasil ogenj na ladiji, ter jo zdaj vodil, ker mornarjev tu ni bilo več. Med tem pa je pristopil k Jadviginemu očetu Ivanov prijatelj Čeh, ter ga prosil, naj da Jadvigo Ivanu, saj vidi, kako se ljubita. „Ne“, brani se starec, „tvoje besede vzbujajo le žalost in gnev v meni, jaz sem prisegel, da, dokler bom živel, Rus ne dobi žive moje hčere“. Ali Čeh mu je prigovarjal: „Toda sama nebesa so te oprostila, da te tvoja prisega ne veže več. Pred malo trenotki je

*) To »ptič« itd. je Credo Nihilistov, ki so ruski anarhisti, zelo razširjeni in nevarni, ker imajo svoje člane tudi med najvišjimi sloji ruske družbe.

morje vzelo tebi hčer, in ti si se tudi živega že videl v grobu; Ivan ti je vrnil hčer, tebi življenje, ti pa zato hočeš njegovo življenje uničiti?"

Grof je gledal čmerno pred se, v njegovih prsih je vse vihralo. In ko je šel ravnokar mimo Ivan in skromno pogledal Jadvigo, ni se mogel več premagovati ter zašepetal: „Moj sveti gnev in bol, moje hladno srce in mržnjo v njem, tudi mojo prisego — vse si premagal. Izročam ti svojo hčer. Glej, peljal sem se, da pokleknem na grob svojega sina in med potjo sem našel drugega". In ko je Jadviga vsa blažena počivala v Ivanovem naročju, je zastokal umirajoč ranjeni Vladimir: „Tudi jaz ti želim vse dobro — bodi srečnejši kakor jaz, naj se te ne dotakne taka burja, kakoršna je divjala v mojih prsih in v mojem srcu".

Zdaj pridejo še vsi Slovani, kar jih je bilo na ladiji, k srečnima zaročencema, vsi so zopet složni, ter se vesele Ivanove in Jadvigine sreče in z združenimi močmi pripeljejo končno Slavijo v varno pristanišče.

Maček.

(Češki spisal Ivan Neruda).

Sedel sem v uredništvu ter sesal s polnim duškom modrost dunajskih listov. Nekdo boječe potrka. Pride kmečki človek z vrečo v naročju. Aha — naročnik.

„Sluga sem! Česa želite?"

„Prosim, prinesel sem tistega mačka".

„Kakšnega mačka?"

„Saj ste imeli v listu, da se išče in kupi trobarven maček, ter da se zanj da 100 gld. Torej sem ga prinesel".

Bil sem v zadregi, vem, da smo to imeli v časniku, ali ne vem ničesar natančnejšega. Kaj sedaj odgovoriti?! Kmetič hoče razvezovati vrečo. „Pustite, pustite", prosim ga hitro. „To ni tukaj — še povedati vam ne morem, kje je to — vprašajte morda pri ptičarju".

„Pri ptičarju?" vpraša nezaupljivo, „kaj pa bi ptičar delal z mačkom?"

„Ali on ve, kdo ga išče — srečno!"

„Dam ga za petdesetak", se obotavlja kmetič izkušajoč, ali bi si jaz ne maral toli lahko prizaslužiti teh drugih 50 gld.

„Hvala — hvala!"

Odišel je.

Sedim tiho in se nasmehnim. Papež Gregorij Veliki je imel ljubčka mačka, Pio nono se je tolažil z lepimi mački nad izgubo posvetnega gospodstva — morda sem si imel vender-le kupiti za-se trobarveneža. Toda še imam za petrolej, še nisem tako reven kakor Petrarka, ki mu je morala mačka svetiti s svojimi očmi, ko je koval stihe — kadar bom toli ubog, kupim si za stotak mačka. V tem — mijavkanje za vratmi.

Drugi kmetič! Porinil je kapico na stran ter takoj razvezoval vrečo.

„Pojdi, Pepek!"

Pepek je iztekel ter skočil na mizo. Zbežal sem v drugo sobo.

„Prosim lepo, Pepek Vam ne stori ničesar. Torej, tukaj ga imate!"

„Ali jaz ga nočem!"

„Kako pa ga nočete, saj ste to naznanili v listu!"

„Jaz — sem že včeraj kupil dva —" jecljam ter zardevam v ušesa nad lastno svojo lažjo.

„Hm, pa je tako lep — dam ga ceneje. Ali ni res, da je lep?"

„V istini lepa živalica! Debela glava tako lepo slikana, samo te bleščeče rumene oči v njej niso lepe — trobarvene mačke imajo vse rumene oči".

„Kje pa bi ga kupili?"

Že sem imel na jeziku, da v „zoologičnem vrtu", toda revež se mi je smilil. Nakrat — rešilna misel!

„Saj ni trobarven?"

„Kako pa ne?"

„Lejte no: rujava maroga — siva — vaš maček ima pet barv, taki nimajo cene".

Kmetič si žalostno žoka upirajočega se in mijavkajočega Pepka zopet v vrečo ter odhaja.

Kakor bi bili naši uredniški prostori postali nakrat shajališče mačkov . . . Od vseh krajev češke domovine so se zbirali. Blažena domovina! — trobarven, tako imenovani „španski" maček, je istinita posebnost, vzlic temu, da njegov meh nima nikake cene, ali česa, razven soli, ne najdeš na Češkem?! — Vtakni v časnike, da se še niso nikdar rodili človeški štirnajstorki in navozili ti jih bodo, da bodo ulice pred našim uredništvom vse polne vozov s štirnajstorki. V treh dneh so nam prinesli toli mačkov, da smo ž njimi mogli založiti vse ženske samostane, napolniti vse nebrojne „mačje bolnišnice" v Carigradu in Kahiri, da smo mogli izvoziti več naloženih ladij z mačkami na Novi Zeland, kjer je jako malo mačk in bi še mogli ostruniti vse gosli tega sveta z najboljšimi „kvintami".

Spočetka smo vse to prenašali še kolikortoliko s humorjem. Včeraj ob šestih v jutro je nekdo močno pri meni pozvonil. Prestrašena služkinja je pridrvela — jaz sem seveda še spal — češ, da nekdo vpraša, stanuje-li tu tisti gospod od uredništva, ki kupuje mačke! In na večer me je zopet poklical natakar iz gostilne, da me baje išče neka gospa. Pred vratmi je stala ženska z mačkom.

Ali dan pozneje smo že nemeli. Kadarkoli so zaškripale elegantne, lesene stopnjice, vodeče k uredništvu, hitro smo vsi zbežali v zadnje sobe.

Dan pozneje pa so rekale že naše postrežnice vsakomur, kdorkoli je prišel: „Gospod je ravnokar

odišel!“ in v uredništvu smo delali že samo z zaklenjenimi vratmi.

In potem smo sahneli — medleli.

Še drugo enako poročilo in naš list izide z velikim črnim robom in ne bo v njem nič druzega, kakor 10 izmučenih uredniških obrazov in pod njimi napis:

„To je zadnja številka — mi že rajši umiramo!“

Novice.

— **Osebne vesti.** Tajnik v justičnem ministrstvu gosp. J. Babnik je imenovan sekcijskim svetnikom. — Zdravnik na Studencu gosp. Ivan Robida je imenovan vojaškim asistenčnim zdravnikom v reservi.

— **Promocija.** Te dni je bil na vseučilišču v Gradcu promoviran doktorjem vsega zdravilstva gosp. Pavel Kanc. Čestitamo!

— **Na dunajskem konservatoriju** je napravil učni izpit iz godbe dne 28. m. m. z odličnim uspehom g. Hinko Druzovič, učitelj v ptujski okolici in sotrudnik „Novih akordov“.

— **Častnim občanom** rihemberško-blejske občine je bil izvoljen v starašinstveni seji 30. novembra letos rihemberški nadučitelj gosp. Ambrož Poniž.

— **»Slovenska Šolska Matica«.** „Slovenska Šolska Matica“ priredi v soboto dne 27. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ v Ljubljani predavanje gospoda ravnatelja Henrika Schreinerja o analizi duševnega obzorja otroškega

— **Božične počitnice na ljubljanskih ljudskih šolah** trajajo letos le od 24. t. m. do inclusive 28. t. m. 29. decembra se začne zopet redni pouk.

— **»Politik«** je v svoji nedeljski številki priobčila prevod dr. Tavčarjeve povesti „Tiberij Panonik“. Prevod iz peresa gdč. Zofke Kvedrove je jako dober.

— **Zvišanje preskrbninskih užitkov.** Z zakoni z dne 19. julija l. 1902, drž. zak. št. 220 in 221, se je dovolilo civilnim državnim uradnikom (državnim učnim osebam) petih najnižjih činovnih razredov (šestih najnižjih dijetnih razredov) osebam orožniškega moštva in orožniškim uradnim slugam, kakor tudi civilnim državnim uslužbencem, ki spadajo v vrsto slug, oziroma vdovam civilnih državnih uradnikov in državnih učnih oseb povišanje po prejšnjih predpisih praviloma odmerjenih preskrbninskih užitkov. To povišanje znaša 10%, odnosno 8%, 15% in 25% z v omenjenih zakonih navedenimi omejitvami in najmanjšo izmero preskrbninske pristojbine v znesku 800 kron za civilne državne uradnike in 400 kron za druge opravičence. Udeležene stranke se na zgoraj omenjeno postavo opozarjajo z dostavkom, da se povišani preskrbninski užitki nakažejo le na zahtevo opravičenega in po presoji zglašene pravice. V to svrho imajo upokojeni državni uslužbenci, oziroma vdove tistih, ki menijo, da imajo pravico do povišanja dosedanjega preskrbninskega užitka, dekret, s katerim jim je bil dovoljen dosedanji preskrbninski užitek, ali na kratko izročiti za likvidacijo dotičnih pobotnic pristojnemu uradu, ali pa uposlati z nekolekovano vlogo onemu oblastvu, koje je dosedanji preskrbninski užitek prvotno dovolilo.

— **Izvirne slike na prodaj.** „Umetniško društvo“ je razstavilo v mali dvorani „Mestnega doma“ 60 slik Ivana Groharja. Tu so pokrajinske, žarnske, cerkvene slike, razne študije in skice. Društvo prodaja te slike v ta namen, da pokrije s skupnino dolg Groharju pri društvu. Razstava se je otvorila v soboto. Občinstvo se vabi, da nakupuje slike na korist društvu. Cene so najnižje.

— **Pri porotni obravnavi aretovan.** V Novem mestu so 9. t. m. mej obravnavo porotnega sodišča aretovali ključavničarja Jos. Potokarja, ki je prisostvoval obravnavi kot poslušalec. Potokar je obdolžen goljufije

— **Štajerski namestnik grof Clary — častni doktor.** Cesar je potrdil imenovanje grofa Claryja častnim doktorjem prava, katero odlikovanje mu je podelila pravna fakulteta graškega vseučilišča

— **Celjski župan.** Izvolitev predobro znanega gospoda Rakuscha celjskim županom je zadobila cesarjevo odobrenje.

— **Štajerski šolski zakladi.** V proračunu za l. 1903 je za deželnošolski zaklad stavljenih 5,155.000 kron, za normalnošolski zaklad 19 000 kron in za učiteljski penzijski zaklad 571.000 kron

— **»Branimo naše svetinje«.** „Naša Sloga“ prijavlja naslednji velezanimivi dopis iz Poreča: „Doznajemo, gospodine uredniče, iz najpouzdanijeg izvora, da se je opetovno dogovarao tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. Nagl sa našim biskupom o tom, kako bi u svojoj biskupiji proglasio poznatu naredbu kongregacije obredah u Rimu o posvemašnjem uništenju staroslavenskog jezika u crkvah naših. Tu naredbu proglasio je biskup Flapp, kako Vam je dobro poznato, radi česa ga podigoše židovsko-liberalni listovi u krilo Avramovo. On je ukinuo i zadnji trag našemu jeziku u crkvah ove biskupije i sada kani njegovom stazom krenuti njegov tršćanski drug, biskup Nagl. Radi toga upozorujemo narodno svećenstvo one biskupije, da bude na oprezu, da se pripravi na smrtni udarac, što ga kani biskup Nagl zadati našemu jeziku u crkvah naših, gdje je vladao i stolovao od pamtivieka“. Uredništvo „Naše Sloge“ je temu dopisu dodalo naslednjo opomnjo: Ako je ova viest istinita — o čemu neimamo dvojiti, poznavajuć vjerodostojnost našega dopisnika, — tada se valja našemu svećenstvu i narodu one biskupije pripraviti na odlučan odpor. Ako nam dobaci biskup Nagl rukavicu u onoj biskupiji, tada ju valja muževno prihvatiti. Borbe s njim netražimo, mi je nećemo, ali ako ju on hoće pod svaku cienu, e pa neka bude, pak što Bog da i sreća junaćka!

— **Umrl** je v Postojni odvetnik gospod dr. Josip Bisiak. N. v m. p.!

— **Ogenj na Laverci.** V nedeljo okoli $^3/_4$9. zvečer je začelo goreti na živinskem hlevu posestnika gosp. Karola Lenčeta na Laverci. Ogenj se je hitro razširil in unel tudi šupo. Zgorelo je več stotov mrve, okoli 18 voz šote in okoli 40 sežnjev drv. Zgoreli so tudi stroji, ki so bili na podu. Živino so pravočasno rešili iz hleva. Škode je približno 16.000 kron. Gosp. Lenče je bil zavarovan.

— **Nesreča.** V nedeljo zvečer okoli 10. ure pripetila se je velika nesreča v hotelu gosp. Jak. Klemenca na Kozini, in sicer: poslovodja Ivan Dekleva iz Vrem je šel pogledat k acetylinskemu aparatu, kaj da tako šumi. Ko je zaduhal, da okoli aparata smrdi acet, plin, se je oddaljil na dvorišče, kakih 4 do 5 *m* daleč, od aparata misleč, da na prostem ni več plina Tu užge užigalico, da vidi od daleč, kaj da tako šumi. Naenkrat se sliši tak pok, kakor bi se kaka bomba razletela, ter vse dvorišče je bilo v plamenu in to toliko časa, dokler ni zgorel ves plin. Gosp Ivana Deklevo pa je tako opeklo, da je zdravnik iz Sežane odredil, da mora koj v bolnišnico, kjer se že sedaj zdravi. Bližnji sosedje so čuli, kakor da bi bil kak potres, vse hiše so se stresle. Torej pozor onim, ki imajo acetylinske aparate mesto petrolejk, da ne bodo hodili z gorljivimi rečmi okolu takih aparatov, kjer jih lahko zadene velika nesreča. Oblasti bi pa tudi morale strogo paziti, kako in kje naj se dovoli postavljanje nevarnih aparatov.

— **Burja in mraz.** Tudi polovico tedna so preživeli v „ljubem“ društvu domače burje. Na žalost tudi v teh dnevih je bilo obilo nesreč provzročenih od burje. V novi luki v Trstu je burja vrgla iz „grue“ 35letnega mehanika Ivana Mazzoti, kateri je obležal na tlaku v nezavesti. Odnesli so ga v bolnišnico, v kateri je drugi dan umrl. Iz drugih dežel se poroča o velikem mrazu, snežnih zametih in zaledenih rekah. Na Dunaju je bilo zadnje dni 10—15 gradov pod ničlo. Po Nemškem so zmrznile reke in je 20 in več gradov mraza. V Rusiji je mraz še bolj občutljiv in enako na Angleškem in Severni Ameriki. Beda med siromašnejim ljudstvom je velika.

— **Zapostavljeni civilist.** Na Dunaju se je dogodilo nedavno sledeče: Na električni železnici sta se peljala neki nadporočnik in postaren gospod v črni obleki. Starec se je zazibal vsled sunka ter stopil nadporočniku na nogo. Dasi se je takoj vljudno opravičil, zadrl se je mogočni nadporočnik nadenj: „Lahko bi pač pazili, stari osel!“ Civilist priloži častniku zaušnico, častnik potegne sabljo, a sopotniki so priskočili ter mu zabranili mahniti. Oba so poslali k policijskemu nadzorništvu. Ko je hotel tukaj civilist prvi govoriti, se mu je osorno zapovedalo molčati, dokler nadporočnik ne konča. Ko je prišla končno vrsta nanj, se je skromno legitimiral, da je — feldmaršallajtenant v pokoju.

— **Obsojeni češki tenorist.** Češko „Narodno gledališče“ nima sreče, tenorji mu uhajajo. Zdaj pa je bil obsojen bivši tenorist Burián, ki jo je pobral v Budimpešto h kraljevskemu gledališču, na 50.000 kron globe, ker ni izpolnil pogodbe.

— **Zle posledice ljubosumnosti.** V občini Unešiću na Hrvatskem se je dovršil koncem preteklega meseca strašen zločin. Neki Paško Zorica je napadel s sekiro svojo ženo, ki pa je vender, čeravno hudo ranjena, ubežala k sosedom. Ko so pa potem prišli orožniki v hišo, so našli razsekano njegovo trimesečno dekletce Mato in presekanega triletnega sinka Anteja. Zorica je dejal, ko je bil prijet, da se je na nedolžnih otrocih maščeval zaradi nezvestobe svoje žene. Otroci, kakor je rekel, so itak rojeni po prešestnikih.

— **V zvoniku umrl.** Cerkovnik v Granu, 75letni starček, je vkljub svoji visoki starosti vestno opravljal svojo službo. Te dni je šel v zvonik, da pozvoni k službi božji. In pozvonil je tudi — sebi zadnjikrat. Ko so šli ljudje od maše, zdelo se jim je čudno, da ne vidijo nikjer starega cerkovnika. Nekdo je pogledal v zvonik in tu je dobil mrtvega cerkovnika, držečega še vedno v rokah vrv, s katero je tekom svojega življenja tisočkrat in tisočkrat pozvanjal v božjo čast.

— **Donizettijeva glava — posoda za pesek.** Znani italijanski komponist Donizetti je preminul v viharnem letu 1848. v svojem rojstnem kraju Bergamu. Ravno ko so zdravniki njegovo truplo secirali, priletela je od nekod bomba blizu zdravnikov, ki so seveda razdejano truplo popustili ter zbežali. Služabnik je hitro zmetal posamezne dele v zaboj ter so jih pokopali. Takrat so imeli italijanski zasebniki malo okusno navado, da so imeli na svojih pisalnih mizah čestokrat namesto posode za pesek razne živalske pa tudi človeške lobanje. Tako se je v petdesetih letih tudi „blestela“ na mizi nekega gospoda v Bergamu človeška lobanja, o kateri ni nihče vedel, čegava je bila. Šele, ko so Donizettijeve ostanke izkopali, da mu prirede primerno grobnico, manjkala je glava. Iz poizvedovanja časopisja se je posrečilo dognati, da je omenjena večletna posoda za pesek bila lobanja učenega komponista. Osnažili so jo peska in črnila ter jo priložili ostalemu okostju v grobnico.

— **Princezinja Mafalda,** novorojena hčerka laške kraljeve dvojice, je dobila te dni svojo dojiljo. Lahi se tako zanimajo za to dojiljo, da povsod po Laškem dobiš razglednice z njeno sliko. Dojilja je iz Veroli, kjer so radi tega celo ondotni občinski svetniki tako počaščeni, da jo bodo v izredni seji imenovali za častno meščanko. Dojilji se na dvoru kaj dobro godi. Za postrežbo ima na razpolago celo vrsto strežnic, novih oblek ima kolikor hoče, obeduje skupaj s kraljevo rodbino, sploh igra uplivno ulogo pri dvoru.

— **Sv. Oče in njegovo rojstno mesto.** Sv. Oče jako skrbi za svoje rojstno mestece. Napravil je svojim rojakom že vodovod, bolnico in sedaj se je odločil ustanoviti v svojem rojstnem mestecu Carpineto „Leonov muzej“, v katerem bodo shranjeni spomini iz njegove otroške dobe, njegovi prvi šolski zvezki, njegova pisma na stariše itd. Ustanovil bo svojim rojakom starostno zavarovalnico, poljedelsko in obrtno šolo in popravil jim bo cesto s kolodvora v Segni do Carpineta.

— **Henrik Sienkiewicz o Bismarcku in njegovem posmrtnem uplivu.** V predgovoru k poljskemu prevodu „Knjige džungli“ piše Sienkiewicz: Bistroumen Rudyard Kipling pravi v svoji „Knjigi džungli“, da stara kača učaka ginjenje svojega strupa. Z Bismarckom pa je stvar drugačna. Preživel je oblast, uspehe in slavo svojo, ali ni učakal usahnjenja strupa, s kojim je na koncu svojega življenja pičil svoje naslednike, dinastijo, zlasti pa poljsko družbo. Ko je bil zarad mržnje do svojega vladarja primoran živeti v politični odločenosti, vender ni nehal do konca svojega življenja ščuvati proti poljskemu narodu, in ko je končno poginila ta velika kača, porodilo se je iz nje na stotine kačic in tako so postali hakatisti, ki znovič odpirajo stare, poljskemu narodu vsekane rane.

— **Kako se delajo klobase v berolinskih tovarnah?** Na shodu klobasarskih pomočnikov so ti izpovedali, da se njih mojstri še vedno ne ravnajo po odredbi zveznega sveta, temuč prej ko slej devajo v klobase razne primesi kakor krompirjevo moko, razna barvila itd. Kako se delajo salami in cervelatklobase, pove dejstvo, da si je neki tujezemski tovarničar postavno zavaroval svojo iznajdbo, kako se z neko živalsko snovjo zviša teža klobasam najmanj za 15 %. In ta svoj patent je ponudil v odkup tudi mnogim berolinskim klobasarjem.

— **Uzorna nuna.** Kneginja Junija Puzynova, svakinja nadškofa Puzyne, je ponaredila več menic in končno pobegnila na Angleško. Te dni se je dovršila zoper njo tožba za zakonsko ločitev. Veleblagorodna lahkoživka je stopila v samostan usmiljenih sester in se v malo tednih odpelje v Indijo kot strežnica bolnikom.

— **Najvišja trdnjava.** Dosedaj je veljala za najvišjo trdnjavo na svetu francoska trdnjava Viraysse, ležeča v visočini 2780 *m* nad morjem. Zdaj pa zidajo Italijani na Gori Mont Chaberton 3135 *m* visoko trdnjavo, ki bo potem najvišja na svetu. „Lecolo“ poroča, da so Italijani 50 *m* od viška te gore dali odnesti, da zamorejo spraviti na vrh večje topove. A Francozje se nočejo dati prekositi po Italijanih in zidajo na vrhu gore Barcelonette 3170 *m* visoko nove utrdbe. Ti ljudje se najbrže že pripravljajo za vojne, ki se bodo bile — v zračnih višavah.

— **Komodni listonoše.** V Semaranzu na otoku Java so pismonoše še mnogo komodnejši nego po nekod v Evropi. Kakor poroča list „Java Bodo“, se je že dalje časa sumilo, da so listonoše črnci preleni, da bi posamezne poštne pošiljatve dostavljali adresatom na dom, pomečejo cele zavoje teh pošiljatev v vodo. Pri uravnavanju vodá se je tudi zares našlo več tacih zavojev, vender so bili naslovi že tako izmočeni, da ni bilo mogoče dostaviti pošiljatev.

— **Sodnijska obravnava za 20 milijonov** se vrši pred sodiščem v Novem Jorku. Umrli kralj železnic Hundigton je zgradil pred tremi leti centralno Pacific železnico. Sedaj so prišli na to, da je milijonar pri tej zgradbi osleparil podjetje za 20 milijonov dolarjev. Od dedičev se sedaj hoče po sodnijskem potu dobiti 20 milijonov, katere je Hundigton utaknil v svoj žep.

— **Sneg in vegetacija na luni.** Zvezdoslovec slavnega imena, prof. Pichering, je ravnokar dokazal, da se nahaja na mesecu sneg, ali vsaj našemu snegu nekaj sličnega. Tudi so ondi kraji, kojih barva se tekom časa izpreminja, to je baje rastlinstvo na luni. Ker se prikazujejo vedno novi bljuvalniki ognjenikov, stari pa izginjajo, sodi iz tega prof. Pickering, da ognjebljuvalne gore na luni še niso pogasnile.

— **Nemški cesar Viljem — kapelnik.** V Neudecku se je igral nedavno prizor, ki je bil za cesarjevo spremstvo skrajno mučen. Pri pojedini je naenkrat šel cesar Viljem h kapelniku, mu vzel palčico za taktiranje ter začel dirigirati neke stare vojaške marše. Potem je dal taktirko grofu Moltkeju z besedami: „Tako, ljubi Moltke, sedaj pa še vi taktirajte!“ Grof je bil v vidni zadregi za svoje dostojanstvo, a vender se je moral udati.

— **Drag soprog.** Pri železniški katastrofi novijorške centralne železnice januvarja leta 1901 ponesrečil tudi neki Viliam Leys Njegova soproga je tožila železnico za odškodnino zaradi izgube „predragega“ soproga. Porotniki so žalujoči udovi pritrdili, da ji je bil pokojni soprog res zelo drag ter so obsodili železniško upravo na odškodnino 50 000 dolarjev. To je najvišja odškodnina, ki jo je sploh dosedaj katera železnica izplačala.

— **Baron Rothschild in njegove — bolhe.** Angleški Rothschild, baron Charles Rothschild, je poseben oboževatelj bolh. Napravil si je z ogromnimi zbirko bolh, ki šteje 10 000 eksemplarov. Med njimi je tudi zelo redka vrsta bolh, ki živi le na nekem ptiču v Južni Ameriki. Ista ima peroti ter je podobna malemu čmrlu. Manjka pa baronu še bolha polarne lisice. Da si tudi to pridobi, odpošlje v kratkem posebno ekspedicijo na sever. Kapitanu in moštvu je obljubil 20 tisoč kron nagrade, ako mu prinesejo zaželjeno bolho. Tako poroča dunajski židovski list „N. W. Journal“.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 13. decembra t. l.: 42, 30, 76 16, 54.
V Trstu dne 13. decembra t. l.: 63, 86, 51, 36, 46.
V Pragi dne 17. decembra t. l.: 44, 56, 30, 74, 68.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 19. decembra 1902. Pšenica K 8·— h, rž K 6 50 h, ječmen K 6 50 h, oves K 6·50 h, ajda K 9·— h, proso K 7·50 h, turšica K 8·— h, leča K 9 — h, fižol K 11·— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

J. Blasnikova tiskarna
v Ljubljani na Bregu št. 12
se priporoča sl. občinstvu v zvršitev vsih tiskarskih del, kot: **knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila** (plakate), itd. itd.
Tudi izvršuje edina v Ljubljani **litografiška dela v eni ali večih barvah.**
Vse po najnižji ceni okusno in hitro.
V zalogi ima mnogo **knjig** za **mladino** ter razne **muzikalije.**
Cenik se pošlje zastonj in poštnine prosto.

37

Ravnokar je izšla
v zalogi J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani
Velika in Mala
PRATIKA

za navadno leto
1903,
ki ima 365 dni.
Na svetlo dala c. kr. kmetijska družba.

J. Blasnikova „Velika Pratika“ in „Mala Pratika“ katero izdaja c. kr. kmetijska družba že nad pol stoletja in katera izhaja od svojega rojstva že čez sto let, je torej edino le prava, starodavna „Pratika“, katero je toliko let skrbno urejal rajni prvoboritelj Slovencev, dr. Janez Bleiweis in v. č. g. župnik Blaž Potočnik ter razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta „Pratika“ ima na prvi strani podobo sv. Jožefa kot uradno potrjeno varstveno znamko. Zatorej zahtevajte le zmiraj Blasnikovo „Veliko Pratiko“ vsako drugo zavrnite, kot nepravo.

„Velika Pratika“ stane 24 vin., „Mala Pratika“ pa 20 vin.

Odgovorni urednik **Rajko Pirkovič.** — Tisk in založba **J. Blasnikovi nasledniki.**